

ACC. N:R M. 10945:1-4.

Landskap: Skåne Upptecknat av: P. A. Larsson
Härad: S. Asbo, Hovrestad Adress: Tjörnarps
Socken: Starby, Höja, Öja Berättat av:
Uppteckningsår: 1949 Född år 1871 i Höja

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Platsen för vigsel och dop. s. 1-4.

LuF. 68.

M. 10945:1

Landskap: Skåne Upptecknat av: R. A. Svensson
Härad: S. Åsbo, Hærestad Adress: Tjörnarp
Socken: Skarby, Höja, Öja Berättat av: _____
Uppteckningsår: 1949 Född år 1871 i Höja

Då det här är tal om vigsel, gäller det alla samhällsklasser. I allmänhet var det nog mest s.k. "fint folk", eller mera burget folk, som vigdes i kyrkan, naturligtvis till stor del beroende på hur långt borta från kyrkan man bodde.

Vigseln skedde i kyrkan eller hemma. Skedde vigseln i hemmet, så var det i allmänhet i brudens hem, och var den ekonomiska ställningen något så när god, så nog var det kalas och det riktigt på allvar med "smör o ost o gåsasul o fitt o fläsk o fårasul o ål o kål o ärtesö o sill i dill o ättika o pannakaga ätter, de va tretton rätter." för att nu köra igenom ramsan. Det fanns naturligvis varken fitt= flott eller ärtesö, men det kan sägas, att "de va bae möen mad o go mad", och jag kan tillägga, att för 50 à 60 år sedan flödade vinet vid bröllopsmåltiden.

Folk på landet, "av vad stånd och villkor de vara må", vigdes gärna i kyrkan, ty det var högtidligare med bröllopsmarsch m.m.

För 52 år sedan spelade jag-- jag har ännu inte upphört-- vid en vigsel, som ägde rum i en kyrka på skånska slätten. Utanför kyrkan låg och ligger skolan. Då brudparet med följe skulle lämna kyrkan, ville man ha det så högtidligt och ståtligt som möjligt och detta även vid skolan. Unionen mellan Sverige och Norge var då inte upplöst, och man hade hissat flaggan. Men ty-

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 10945:2.
Landskap: Skåne Upptecknat av: P. A. Jonsson
Härad: F. Asbo, Herrestad Adress: Tjörnarps
Socken: Starby, Höjja, Öja Berättat av:
Uppteckningsår: 1949 Född år 1871 i Höjja

värr fick man den endast på halv stång, och så hade man fått unionsmärket nedåt. Det hela verkade pinsamt.

Mycket sällan har vigsel ägt rum i samband med gudstjänsten, men någon gång har jag varit med därom.

Då vigsel ägt rum i prästgårdar, var det nog i allmänhet torpare, arbetare och tjänstefolk, och då hade man naturligtvis ett par personer med som vittne. Hade man inte det, så blev prästens jungfru eller ett par andra personer inkallade som vittnen. I allmänhet bjöds brudparet inte på något i prästgården, men i en prästgård icke så långt ifrån Lund blev alltid brudparet med följe rikligen trakterat.

~~*****~~

Dopet ägde förr i tiden, enligt min erfarenhet, alltid rum i hemmet, men nu torde barndopen i allmänhet äga rum i kyrkan, oberoende av till vilke kategori av människor vederbörande hör.

Något dop i sakristian har jag aldrig varit med om. Dop i prästgård och sockenstugor känner jag ej till. I annexförsamlingens skolhus hände det en och annan gång

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. B 0945:3.

Landskap: Skåne Upptecknat av: R. A. Svensson
Härad: S. Asbo, Herrestad Adress: Tjörnarp
Socken: Harby, Höje, Öja Berättat av:
Uppteckningsår: 1949 Född år 1871 i Höje

Kyrktagning hemma har jag aldrig hört omtalas.

Åtskilliga av den äldre tidens präster, däribland min aktade konfir-
mationslärare, höllo så hårt på kyrktagningen, att det var, som om liv och sa-
lighet berott därpå. Kyrktagningen ägde i allmänhet rum nere vid stora in-
gången, och jag har satt fram pallen till många hundra kyrkogångskvinnor.

Jag minns dock i ett par fall, att kyrktagning ägde rum vid altarrunden.

Den sista kyrktagning, jag var med om, blev ganska löjlig. Kyrkogångskvin-
nan skulle ju alltid ha en följeslagarinna med sig. Och när prästen kom för
att läsa bönen gick kyrkogångskvinnan fr^a och föll på knä, och följeslaga-
rinnan gjorde detsamma. Efteråt frågade man: "Är det fru Sjölin eller frö-
ken Svensson, som fått en liten? För vilken av dem läste han bönen?"

Åtskilliga kvinnor, i synnerhet yngre fruar, kände sig så till mods, då
de föllo på knä på pallen och lågo där, medan bönen lästes för dem, och en
stor kyrkomenighet hörde på, som om de legat på skampallen.

Kyrktagningen avtog efter hand, och på de senaste 42 åren har jag inte sett
någon kyrktagning.

Naturligtvis var en del skrock med. Det var farligt, om en kvinna, som
fått barn, kom till ett främmande ställe, innan hon "gått i körke" = blivit
kyrktagen, ty då kom man på det stället, där hon gjort besök, att under året

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 10945:4.

Landskap: Skåne Upptecknat av: B. A. Jansson
 Härad: S. Åsbo, Herrestad Adress: Tjörnarp
 Socken: Karby, Håja, Öja Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1949 Född år 1871 i Håja

slå sönder en massa porslin.

Om kyrktagningen inte var särskilt tilltalande, så var det värre att vara med, då någon stackare skulle stå skrift. Dess bättre har jag inte varit med vid ^{mer än} en sådan förrättning, ~~mer än en gång~~, och det gällde en flicka på något över 20 år. Hon hade fått barn och skulle stå skrift. Hon kom att stå skrift två gånger för samma slags synd, men jag var inte med mer än en gång. Jag minns ännu, hur ont det gjorde mig, då prästen frågade henne, om hon erkände, att hon syndat, och hon svarade ja. Hon, stackaren, fick stå skrift, men han, uslingen, förföraren, fadern, som inte betalade ett öre till sina barn och inte hjälpte den stackars unga människan, han fick slippa att stå skrift. Jag vill betona, att prästen säkerligen hade lika stor medömkan med den fallna som jag. Han endast handlade i överensstämmelse med var kyrkohandboken bjöd. Lyckligtvis är det att stå skrift borttaget.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 10945: 1a.

FOLKLIVSARKIV

Institutionen för folklivs-
forskning vid Lunds universitet

Tjörnarps den 3/2 1949

Folklivsarkivet,

Lund.

Som svar på de förfrågningar, som gjorts i brev av 2/2 vill jag lämna följande svar.

Under åren 1890-- 1896 tjänstgjorde jag som vikarierande kantor organist i Höja och Starby. Under tiden 1/9 1897--- 30/4 1899 h jag liknande befattning i Knästorp och Tottarp. Åren 1901--- 1906 jag ordinarie i Öja vid Ystad. Därefter var jag ordinarie i Hägglin omkring 25 år. Från den sistnämnda församlingen hade jag intet att dela angående vigslar, dop och kyrktagningar. De uppgifter, jag läde om sådana saker, kanske särskilt kyrktagningar, voro till stor fråån Höja och Starby, och det var gamle kyrkoherde Trägårdh, som i så ofantligt hårt på kyrktagningar. Även i Knästorp, Tottarp och i ro kyrktagningar vanliga. Det var i den sistnämnda församlingen, ä även följeslagarinnan knäböjde, då "körkegångskvengen" blev kyrktage I Öja gingo gärna kyrkogångskvinnorna in i sakristian och sutto och väntade, till dess prästen kom. Sedan skulle kyrktagningen äg rum vid altaret. Det torde i detta sammanhang förlåtas mig, att je berättar om ett samtal, som där ägde rum mellan kyrkogångskvinnan följeslagarinnan och kyrkovaktmästaren. (Emellan själva kyrkan och ristian var en dörr, som kunde stängas, så att gudstjänstbesökarna -- om sådana funnos, i allmänhet var det endast ett mycket litet a --- inte kunde höra, vad som sades i sakristian.)

M. 10945: 1 B.

FOLKLIVSARKIV

Institutionen för folkvård
ning vid Lunds universitet

"Körkägångskvengän" var en mycket kraftig och verkligt "bröstad" parefru, och de tre kommo snart i ett intimt samspråk om "patte". Kovaktmästaren beskrev, hur mycken "patte" hans hustru haft, då h fick en liten, men den, som inte gav efter, det var torparefrun, försäkrade, att hon hade "så rysligt meen patte", hon med. De tre samtalet mycket allvarligt, men jag hade synnerligen svårt för att skrattmuskulerna i normalt läge. -- Numera torde kyrktagningen var och man kan väl också säga begravnen. Under min tjänstgöring i Häg förekom, så vitt jag minns, inte kyrktagning där en enda gång.

Naturligtvis vill jag inte ha omnämnt varken någon plats eller som jag omtalade.

Jag förmodar, att det beror på glömska, att jag inte fick likv ken för uppgift eller porto. Eller kanske är det meningen, att så kommer senare.

Om nya frågelistor komma, vill jag givarså goda svar, jag kan.

Med utmärkt högsaktning

